Škola jako sociální výtah

Mgr. Martina Koplová, DiS., expertka SOFA

6. října 2026

SO
FA

Vize SOFA (Society for All)

Víme, že děti mají sílu měnit svět.
A my jim chceme dát vše, co k tomu potřebují.
Protože odolná společnost vzniká tam, kde děti vyrůstají v bezpečí a s podporou rozvíjet to nejlepší v sobě.

SO
FA

BLOK 1

Když je dítě v ohrožení: Jak škola pozná signály a kdo všechno může pomoci?

SO
FA

Systém jako bariéra

- řada škol nevytváří pro děti **bezpečné prostředí**
- ohrožení dítěte je **zachyceno pozdě**
- každý má jiný jazyk a jinou **představu o tom, co je ohrožení**
- informace zůstávají v **jedné instituci**
- odborníci nemají dostatečné informace o **kompetencích** druhých
- aktéři se bojí **sdílení informací**
- rodina dostává nesourodé informace, duplicitní či **pozdní podporu**

SO
FA

V ČR stále záleží na tom, do jaké rodiny se narodíme

Škola je jedním z prvních míst, kde se ohrožení začne projevovat —
a zároveň jedním z prvních míst,
kde se dá zachytit.

SOFA

Tři pilíře podpory

1. Včasná identifikace ohroženého dítěte
2. Mezioborová spolupráce
3. Case management a případová setkání

Koordinátor mezioborové spolupráce

Mezioborová platforma
Segment školský, sociální, zdravotnický a policie

SOFA

Nezastupitelná role školy ve včasné identifikaci ohroženého dítěte

Dítě, které nemá pomůcky, nejezdí na výlety, zhoršuje se v učení nebo má náročné chování, není líné nebo nevychované. Často je to dítě, jehož rodina je na hraně. Když samoživitelce po zaplacení základních potřeb zbývá zhruba 106 korun denně na osobu, školní pomůcky nebo kroužek nejsou maličkost. Jsou to bariéry.

Škola potřebuje umět rozlišit, kdy se za náročným chováním nebo absencemi skrývá ohrožení a jakou podporu rodině doručit.

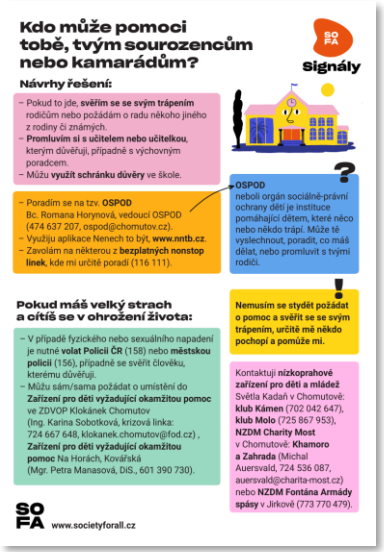

Škola na to nesmí být sama:
Ohrožené dítě potřebuje záchrannou síť

Škola nevyřeší dluhy, bytovou nouzi, zhoršené duševní zdraví rodičů ani dávkový systém. Potřebuje vytvořit funkční síť kolem dítěte. Tato síť musí fungovat dřív, než se zvýší míra ohrožení.

SOFA

Role koordinátora/ky mezioborové spolupráce

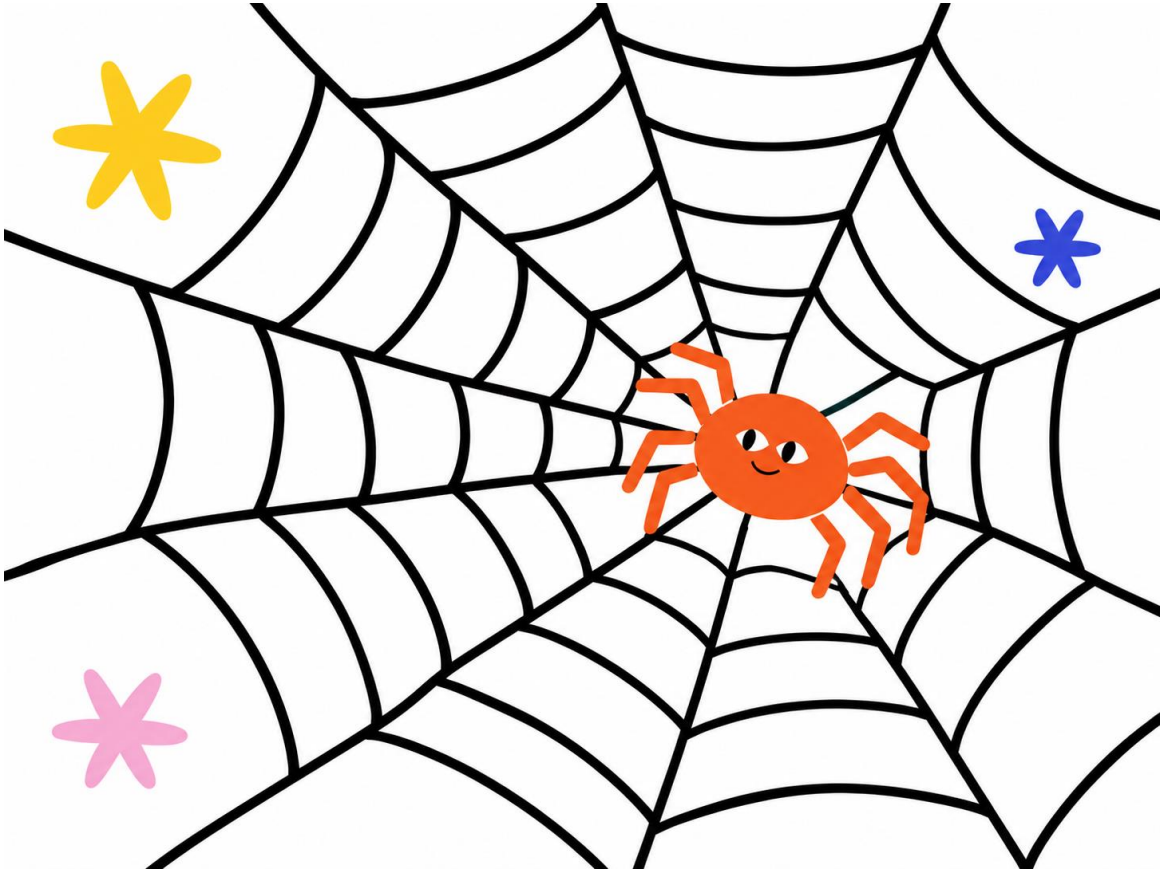

SOFA

Sociální pedagog/pedagožka využívající metodu case managementu jako dirigent/ka

Případová setkání jako skládání puzzle
SO
FA

Ohrožené děti potřebují být viděny včas, aby pomoc přišla dřív než nálepka.

I vy můžete být těmi,
kdo změní směr plavby lodi
života ohroženého dítěte.

SO
FA

BLOK 2

Karta KID a Průvodce akutním ohrožením dítěte v praxi

SO
FA

Karta KID

Karta KID

PRO ODBORNOU VEŘEJNOST

PRO DĚTI

PRO RODIČE

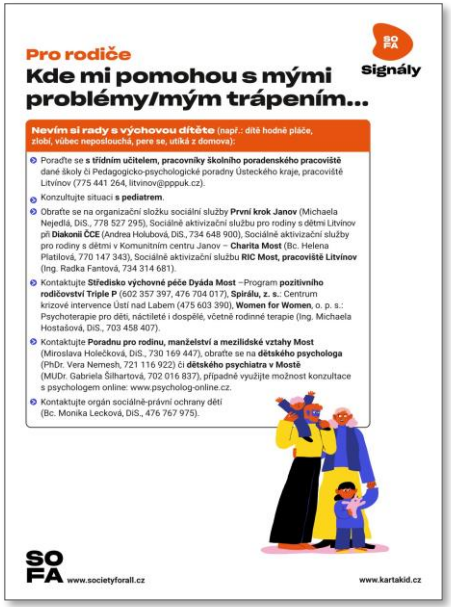

PRO VEŘEJNOST

Klíčová vlastnost Karty KID: lokalizace

ORP Litvínov

LOKÁLNÍ KONTAKTY + CO UDĚLÁM, KDYŽ...

Když se domnívám, že je s dítětem ze strany rodičů špatně zacházeno: např. doporučím rodičům využití..., předám dítěti kontakt na..., v případě, že rodiče nechtějí využít nabízených služeb, kontaktuji OSPOD...

- O své domněnce pohovořím s dítětem a posléze rodiči.
- Doporučím rodičům navázat kontakt s oddělením sociální práce Městského úřadu Litvínov , (Mgr. Veronika Strkáčová, 476767980).
- Předám kontakt na některou z následujících sociálně aktivizačních služeb: První krok Janov (Michaela Nejedlá, DiS., 778527295), Diakonie ČCE – pobočka Litvínov (Andrea Holubová, DiS., 734648900), Charita Most – pobočka Janov (Bc. Helena Platilová, 770147343), RIC Most – pracoviště Litvínov (Ing. Radka Fantová, 734314681).
- Doporučím rodičům využití dalších služeb: Women for Women, o. p. s.: Rodičovská poradna (Ing. Michaela Hostašová, DiS., 703458407), Program pozitivního rodičovství Triple P – Středisko výchovné péče Dyáda Most (476704017).
- Nabídnu rodičům možnost svolání případového setkání.
- V případě, že rodiče nechtějí využít nabízených služeb či nespolupracují, kontaktuji orgán sociálně-právní ochrany dětí (Bc. Monika Lecková, DiS., 476767975) nebo Policii ČR (obvodní oddělení Litvínov, 974435300).
- Předám dítěti kontakt na Triangl – krizové centrum pro děti Spirála, z. 475603390), dětské krizové centrum – nonstop linku důvěry (777715 bezpečí (475603390, 116111), Linku duševní tísně při Most k naději, z. bezplatný skype telefon: ldt.most, e-mail: ldt.most@mostknadeji.cz – doporučím www.nepanikar.cz.

ORP Most

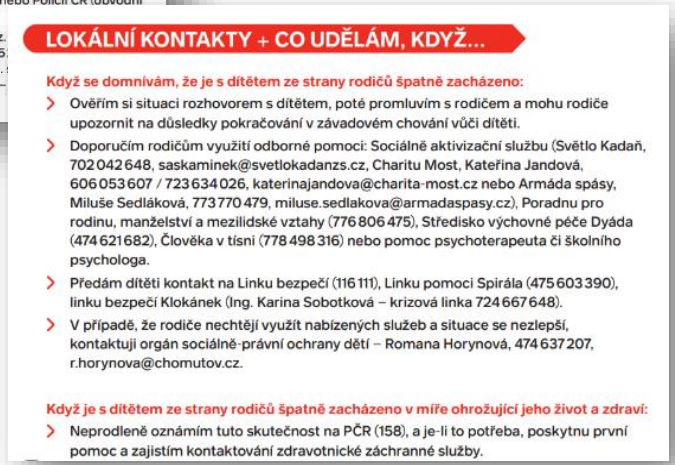

LOKÁLNÍ KONTAKTY + CO UDĚLÁM, KDYŽ...

Když se domnívám, že je s dítětem ze strany rodičů špatně zacházeno:

- Ověřím si situaci rozhovorem s dítětem, poté promluvím s rodičem a mohu rodiče upozornit na důsledky pokračování v závadovém chování vůči dítěti.
- Doporučím rodičům využití odborné pomoci: Sociálně aktivizační službu (Světlo Kadaň, 702042648, saskaminek@svetlokadanzs.cz, Charitu Most, Kateřina Jandová, 606053607 / 723634026, katerinajandova@charita-most.cz nebo Armáda spásy, Miluše Sedláková, 773770479, miluse.sedlakova@armadaspasy.cz), Poradnu pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy (776806475), Středisko výchovné péče Dyáda (474621682), Člověka v tísni (778498316) nebo pomoc psychoterapeuta či školního psychologa.
- Předám dítěti kontakt na Linku bezpečí (116111), Linku pomoci Spirála (475603390), linku bezpečí Klokánek (Ing. Karina Sobotková – krizová linka 724667648).
- V případě, že rodiče nechtějí využít nabízených služeb a situace se nezlepší, kontaktuji orgán sociálně-právní ochrany dětí – Romana Horynová, 474637207, r.horynova@chomutov.cz.

Když je s dítětem ze strany rodičů špatně zacházeno v míře ohrožující jeho život a zdraví:

- Neprodleně oznámím tuto skutečnost na PČR (158), a je-li to potřeba, poskytnu první pomoc a zajistím kontaktování zdravotnické záchranné služby.

LOKÁLNÍ KONTAKTY + CO UDĚLÁM, KDYŽ...

ORP:

Když se domnívám, že je s dítětem ze strany rodičů špatně zacházeno:

Když je s dítětem stran rodičů špatně zacházeno v míře ohrožující jeho život a zdraví:

Když se domnívám, že si dítě ubližuje (například se řeže do rukou a jiných částí těla):

Když si myslím, že se rodina nachází v tíživé finanční situaci:

Když se domnívám, že je rodina ohrožena ztrátou bydlení:

Když dítě vykazuje časté psychosomatické potíže:

Když si všimnu prudkých a dlouhotrvajících změn v chování dítěte:

Když mám podezření, že je dítě svědkem domácího násilí:

Lokalizace

V jakých územích?

- Most
- Litvínov
- Ústí nad Labem
- Lysá nad Labem
- Slaný
- Brno-střed, Brno-sever
- České Budějovice
- Kutná Hora
- Praha 6
- Ostrava
- Očekává se: Tábor, Praha 7, Praha 8, Praha 3

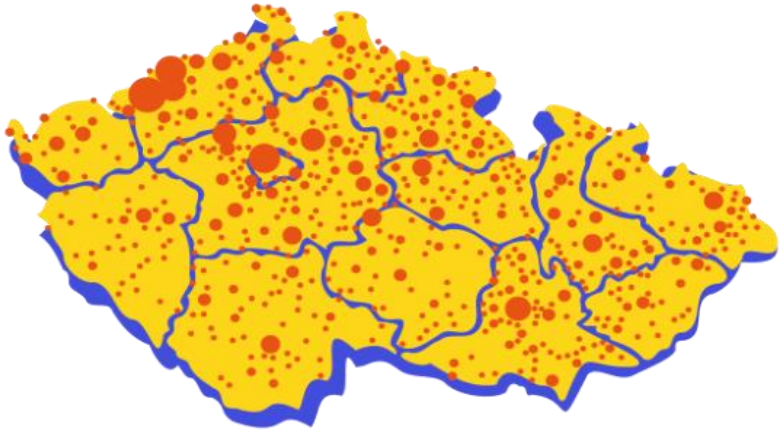

SO
FA

Průvodce akutním ohrožením dítěte s checklisty

SOFA

V ČR si násilí vyžádá každý rok 6 dětských životů

zemře ročně v ČR v důsledku špatného zacházení

44

úmrtí dětí
(data za léta 2017–2025)

799 dětí

mělo trvalé následky
(data za léta 2017–2025)

1500 dětí

potřebovalo psychologa/psycholožku
(data za léta 2017–2025)

3 229 dětí

skončilo v ústavní péči
(data za léta 2017–2025)

OSPOD

V roce 2025

11 441

případů týraných, zneužitých a zanedbaných dětí:

1 284
kauz vyústilo v trestní oznámení

262 dětí
skončilo v nemocnici

35 dívek
po zneužití otěhotnělo

SOFA

Zkušenosti z terénu

1. Odbornice a odborníci velmi dobře identifikují děti v akutním ohrožení.
„Dítě se mi svěřilo, když jsem s ním řešila nevhodné chování ke spolužákům, pozdní příchody a věčné zapomínání pomůcek.“

2. Následná reakce přichází pozdě nebo vůbec (strach, odmítnutí podat oznámení nadřízeným, nedostatek informací, plnění oznamovací povinnosti dle ZSPOD, nikoli TZ).
„Já bych to ráda nahlásila, ale ředitel mi to zakazuje.“
„Jak má vypadat to oznámení a kam to mám adresovat?“
„To to mám fakt oznámit i na policii?“

3. Odborníci a odbornice se bojí interakce s dítětem (neví, jak reagovat, co říct, nedostatek informací – nesprávné vysvětlení návazného postupu).
„Vůbec nevím, co na to dítěti říct.“
„Řekla jsem mu, že to nikomu nepovím a že to bude dobrý.“
„Řekla jsem, že bude mluvit jen s OSPOD.“

4. Absence lidské podpory v přítomném okamžiku a následující den (nedostatečné ošetření emocí, vyhýbání se kontaktu následující den apod.).
„Přišla druhý den do školy a já jsem raději šla jinudy, protože nevím, co bych jí řekla a jak jí oslovit.“

5. Absentující ošetření třídního kolektivu.
„Přijeli policajti a děti se druhý den ptaly, co se dělo. Kamarádka Aničky byla trochu vyjukaná, ale já nevěděla, co jim říct.“

SOFA

V České republice **chybí jednotné, lokalizované a prakticky využitelné materiály**, které by systematizovaly postupy jednotlivých odborníků v případech akutního ohrožení dítěte. Stávající dokumenty se tématu často věnují jen z úzkého odborného úhlu a neposkytují **holistický a mezioborový přístup.**

Průvodce akutním ohrožením dítěte

Praktický lokalizovaný materiál pro odbornou veřejnost, který slouží jako rychlý průvodce při podpoře dítěte v akutním ohrožení.

Obsahuje:

- Checklisty (konkrétní kroky) – první minuty, následující den, ošetření třídního kolektivu
- Ilustrované pomůcky pro děti
- Doporučení k mezioborové spolupráci

Co je cílem?

- Poskytnout odborné veřejnosti dostatečnou podporu při podpoře dítěte v akutním ohrožení
- Poskytnout dostatečnou, včasnou a kvalitní podporu ohroženému dítěti v náročné situaci, protože první minuty a hodiny se počítají...

SOFA

Průvodce prvními minutami
Co dělat bezprostředně poté, kdy se dítě svěří nebo situaci zachytím?

ZACHOVEJ KLID → **NEVYŠETŘUJ** → **VYHODNOŤ A**

Dýchej. Uzemni se. Dítě potřebuje, abys byl/a klidný/á.

Nejsi vyšetřovatel. Jsi přítomný dospělý.

Je dítě **právě teď** v p

Je dítě **zraněné**, poc
silně rozrušené, dez

Hrozí **sebevražda / s**

→ **POKUD JE ODPOVĚĎ NA NĚKTEROU Z OTÁZEK ANO, UDĚLEJ OKAMŽITÉ KROKY:**

Zavolej záchrannou službu/policii:

155 – pokud je dítě zraněné nebo v ohrožení zdraví

158 – při podezření na spáchání trestného činu (násilí, sexuální zneužívání apod.)

Při nejistotě zkonzultuj situaci s:

OSPOD (474 637 207, 606 648 736), PČR (158).

→ **POKUD JE ODPOVĚĎ NA OTÁZKY NE, POSTUPUJ DÁLE PODLE CHECKLISTU NA DALŠÍ STRANĚ.**

Checklist 1

- ☐ **1 Zajisti bezpečné prostředí pro dítě**

Zajisti bezpečí	→	Poděkuj dítěti	→	Ujisti dítě	→	Zůstaň s dítětem	→	Informuj, požádej o po
klidná místnost žádné další osoby		„Děkuji, že jsi mi to řekl/a."		„To, co se stalo není tvoje vina."		než dorazí pomoc		Informuj nadř Požádej o po kolegy

- ☐ **2 Zajisti základní potřeby dítěte**
(zeptej se, co dítě potřebuje – pití, teplo/deka, klid).
- ☐ **3 Stabilizuj emoce dítěte**
(senzomotorická regulace – plyšák, míček, prstýnek apod.)
- ☐ **4 Veď s dítětem klidný rozhovor**
příloha 1.1
Netlač na dítě, aby mluvilo. Pokud dítě nechce mluvit, nabídni mu, že ti to může napsat nebo nakreslit.

Co říct?	Čemu se vyhnout?
„Děkuji, že jsi mi to řekl/a." „To, co říkáš, je važné." „Neboj se, udělám, co bude potřeba, abys byl/a v bezpečí." „Nikdo nemá právo ti ublížovat"	„To nemůže být pravda!" „Proč jsi mi to neřekl/a dřív?" „Zůstane to jen mezi námi." „Všechno už bude dobré."

- ☐ **5 Informuj dítě, že informaci musíš předat dál (PČR, OSPOD)**
„Není to tvoje chyba, co se stalo. Ty za to nemůžeš.
„Je důležité, abychom o tom řekli policii."
„Chci, abys byl/a v bezpečí, proto to musím oznámit policii."
„Stalo se něco, co je špatné a co musím oznámit policii, protože není v pořádku, že se ti to děje."
- ☐ **6 Neoznamuj situaci pečující osobě**
(pokud je strůjcem nebezpečí) ani druhému rodiči (ačkoli není přímým pachatelem). Pečující osobu informuj… PČR či OSPOD.
- ☐ **7 Kontaktuj PČR a OSPOD**

PČR	OSPOD
Riegrova 4510, 430 01 Chomutov Telefon: 158 Email: epodatelna.policie@pcr.cz Datová schránka SKPV: 949zzkv	Zborovská 4602, 430 28 Chomutov Telefon: 474 637 207, 606 648 736 Email: r.horynova@chomutov.cz Datová schránka: 497beyz

- ☐ **8 Předej dítěti základní informace o tom, co se bude dít dál**
(PČR, OSPOD) – příloha 1.2 – 1.4
- ☐ **9 Vyhotov písemný záznam o situaci**
příloha 1.5
- ☐ **10 Odešli záznam datovou schránkou**
PČR: 949zzkv
OSPOD: 497beyz
Okresní státní zastupitelství: u9tah2g
- ☐ **11 V případě, že se dítě vrací druhý den do školy nebo organizace, postupuj dle CHL2.**
- ☐ **12 V případě, že se dítě nevrací druhý den do školy nebo organizace, postupuj dle CHL3.**

Když se dítě svěří... 1.3

OSPOD Chomutov pomáhá dět
Jsme tu pro tebe!

Možná máš problémy doma, ve škole, s kamarády nebo jsi jen smutný/smutná a nevíš, co dělat. Můžeš se na nás obrátit!

S ČÍM TI MŮŽEME POMOCI?
- Když se doma hádají rodiče nebo se rozcházejí
- Když máš pocit, že tě doma nikdo neposlouchá
- Když máš strach, nebo se cítíš být v nebezpečí
- Když máš problémy ve škole (šikana, záškoláctví, výchovné problémy)
- Když tě něco trápí a nevíš, komu to říct
- Když potřebuješ pomoc nebo radu

JAK NÁS KONTAKTOVAT?
- **Přijď za námi:**
Magistrát města Chomutova
Zborovská 4602, 430 28, Chomutov
V pondělí a středu od 8:00 do 17:00 hod
nebo v úterý a čtvrtek od 8:00 do 15:00
V naléhavých případech jsme tu pro tě
i v pátek od 8:00 do 13:00.
- **Zavolej nám:**
474 637 207, 606 648 736
- **Napiš e-mail:**
r.horynova@chomutov.cz

KDO JSME?
Jsme pracovníci OSPOD – Oddělení sociálně-právní ochrany dětí, říkají nám „ospodačky" „ospodáci". Naslouháme, pomáháme, řešíme. Vše, co nám řekneš, bereme vážně a jednáme citlivě.

DŮLEŽITÉ:
Vše, co nám řekneš, je důvěrné. Naše po
je ZDARMA. Můžeme s tebou mluvit i os
třeba ve škole.
Neboj se říct si o pomoc. Nejsi na to sám

Když se dítě svěří... 1.4
verze pro dívky

Místnost, kde si povídáme
Co se v ní děje?

„Ahoj! Já jsem POVÍDALKA, místnost, kde si s dětmi povídají lidé, kteří jim pomáhají. U mě si s tebou může povídat policistka, když se ti něco stane. Aby ti ve mně bylo hezky, potěším tě obrázky a čekají tu i hračky. Budu ale moc ráda, když si s sebou vezmeš svou oblíbenou věc nebo hračku. Posadit se můžeš na židli nebo gauč. Je důležité, aby ses u mě cítila bezpečně a klidně, proto tu nikdy nebudeš o samotě. V místnosti s tebou bude vždycky hodný dospělý, který ti bude naslouchat a pomáhat. Můžeš si vybrat, jestli to bude žena nebo muž."

Ahoj, já jsem policistka Jana. Dnes s tebou budu v Povídalce a budu si s tebou povídat. Budu se ptát na to, co se stalo. Budu se snažit pochopit, co cítíš a co potřebuješ. I ty se mě můžeš ptát na cokoliv, co tě zajímá.

SOFA

Skupinová práce

Utvořte skupiny. Vymyslete řešení situace. Navrhněte, kdo další by mohl poskytnout podporu dítěti a rodině.

SITUACE 1: Domnívám se, že si dítě ubližuje (například se řeže do rukou či jiných částí těla).

SITUACE 2: Dítě vykazuje projevy závislosti (tráví hodně času na sociálních sítích nebo hraním her, experimentuje s návykovými látkami, pije alkohol ad.)

SITUACE 3: Domnívám se, že rodič vyzvedávající dítě ze školy, není schopen dítě převzít do péče (je pod vlivem drog, alkoholu, nebo prodělal akutní úraz aj.)

SITUACE 4: Rodiče zachází s dítětem špatně, v míře AKUTNĚ ohrožující jeho život a zdraví.

SO
FA

SO
FA

Martina Koplová, expertka projektu Signály,
martina.koplova@so-fa.cz

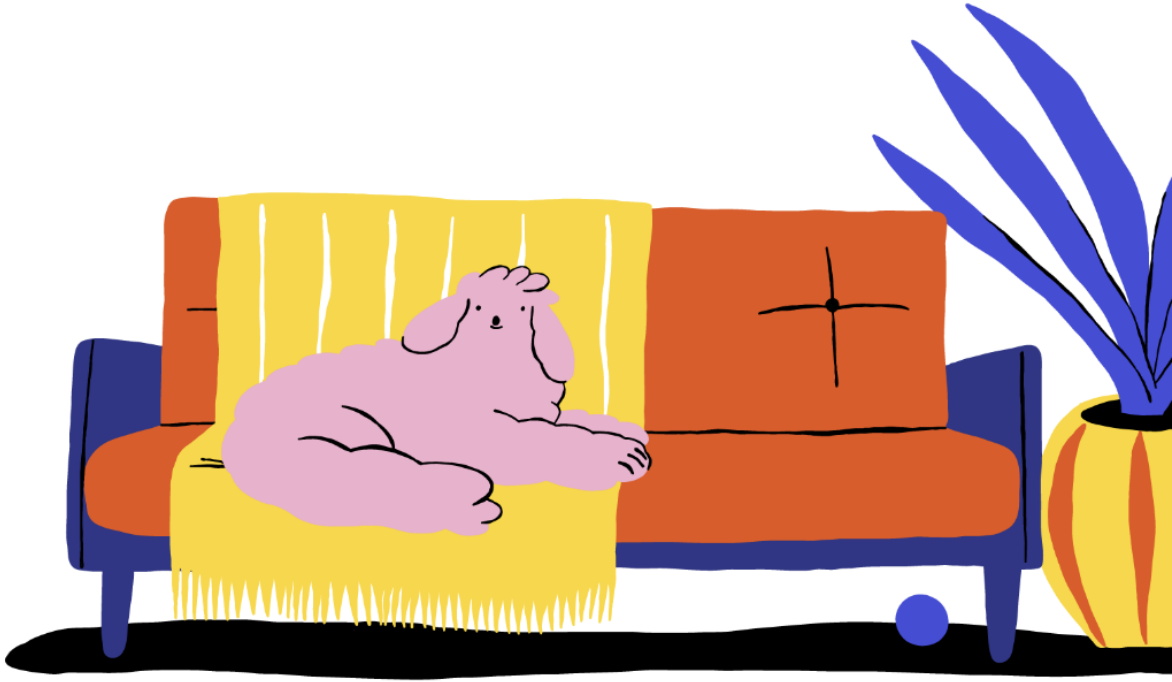

www.societyforall.cz